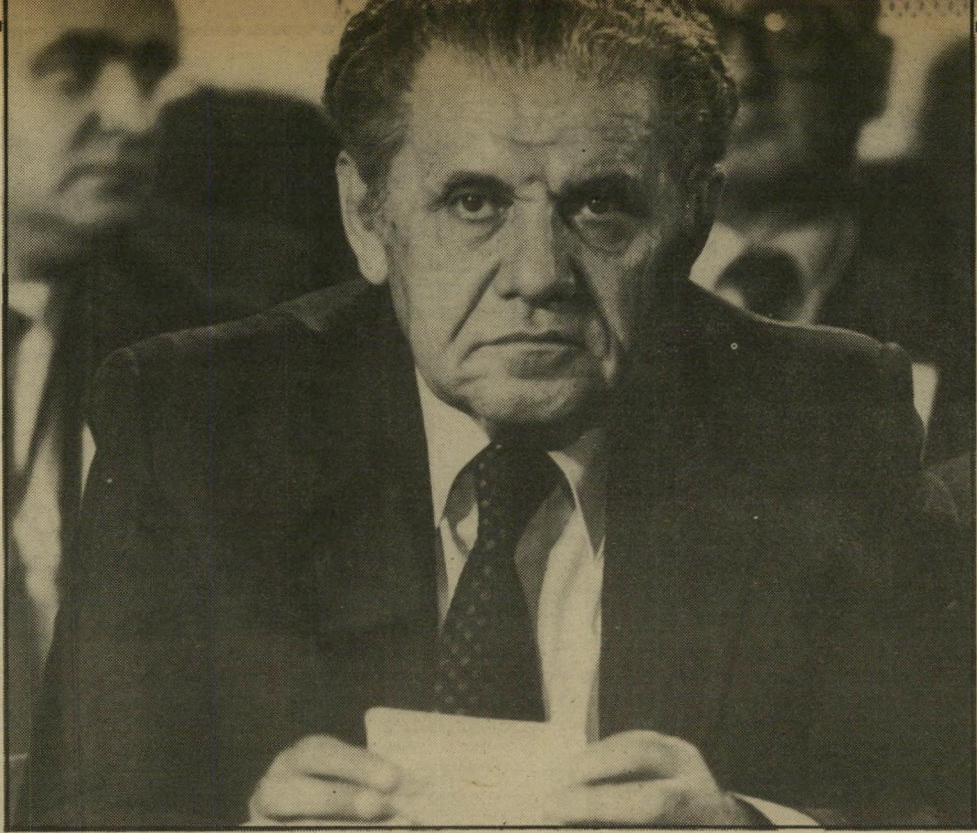

ואת יחסיו עם

דויד בן-גוריון.

זה היה אחרת.

שומר בן-גוריון על עמדתו. אולי בני המישפחה שכחו. כשכך גוריון היה מנהיג — אני הייתי צוער. תמיד הרגשתי מידה של הערכה מצידו כלפיי. יחסים אישיים? היו לנו מריפעים פגישות שהתחייבו מהעבודה. אני לא יכול לומר שניהלנו פגישות אינטימיות. היחסים בינינו היו יציבים. לא היו עליות וירידות, או סיכסוכים. לכן אין לי שום הסבר להאשמות בנימישפחתו כיום, שעלבותי בו אי שית. מתי? אני בטוח שלא עשיתי זאת גם כפורומים לארשמים.

מדוע דווקא

אחי?

ברור שכאשר הייתי שר-המיסוד הריזתה עשיתי והתנהלה מערכת בחירות — לא נמנעתי מלתקוף את רפ"י, אפילו באופן חריף. המושג "סני" לי — שהם מאשימים אותי שהשתמשתי כלפיו — זה בכלל לא הסיגנון שלי. לא הייתי מעלה על הרעת לאמר דבר כזה על בן-גוריון? בכינוי הזה לא הייתי משתמש לגבי אף אחד, אפילו לגבי ארם שהוא כאמת סנילי.

בן-גוריון היה או בעיניי, כפי שהוא כיום, גדול מנהיגי האומה בדורנו. העובדה שהוא פילג את המפלגה והלך לבחירות בראש מפלגה נפרדת היתה מעשה שלילי, אבל לא גרעה במאומה בהערכת את מקומו של בן-גוריון בתולדות העם.

אני זוכר שבן-גוריון הזמין אותי לשיחה על "הפרשה". זה היה כבר אחרי הפילוג של רפ"י, כשהייתי חבר בממשלתו של לוי אשכול.

מדוע דווקא אותי? אולי הוא הזמין גם אחרים, אבל גם אותי? אגב, פינחס לבון, שעמד במרכז "הפרשה", היה המדריך שלי בתנועת הנוער גורדוניה

מונולוג עם חיים צדוק:

לא אמרתי

שבן-גוריון סנילי!

מה ש... — אני מחפש מילה אחרת ל"כואב" — מה שמקומם אותי ככל הפרשה האחרונה הוא הסילוף המוחלט של עמדותי כעניין הפרשה, שכיום שבו לרון כה, והניסיון הזה להטיל צל על היחסים ביני לבין בן-גוריון.

זה בניגוד גמור לעובדות! יתכן שהמיתקפה מצד המישפחה לא היתה ביוזמתה בלבד, אלא בהשראתם של אי-אלה גורמים, שאולי עמדותי כפרשת השב"כ הרגוזה אותם. זה התחיל לפני חודשיים. פנו אלי להרצות בבית בן-גוריון, לכבוד

שבגליציה. התחנכתי בתנועת הנוער הזאת, ולכן זה היה כליך טבעי עבורי להצטרף למפא"י כשעליתי ארצה ב-1935. מאז אני שם. אין זה נכון לפרש את עמדותי כתמיכה בלבון. לא תמכתי לא בלבון ולא בבנימין ג'יבלי.

היתה ועדת השיכועה. בן-גוריון התנגד לה בטענה, שאסור שוועדות שרים תיטול לעצמה תפקיד שיפוט. אני הייתי שותף לדעתו של בן-גוריון. הי לוקידיעיות? אלה חילוקי-דעות? רוב היחידים שהתנגרתי לו הוא, שאי מרתי שאין טעם למנות ב-1965 ועדת חקירה על אירועים שקרו לפני עשר שנים.

כידורים בבטן

בן לא שיניתי את עמדותי העקרונית גם כפרשת השב"כ. מי שטוען כך — אינו צודק. עוד לפני התקרית המפורסמת עם שימיעון פרס, שהודלפה לתקשורת, הבעתי את דעתי בפרשה ברדיו ובטלוויזיה. אני חושב שצריך לחקור היטב את פרשת השב"כ, בדיוק כפי שחשבת או. שללתי את כל הנסיגות לטשטש את העניין ולטייחו.

מדוע יצאתי להילחם רווקא על זה? מה זה "גלחמת"? פנו אלי מהרדיו ומהטלוויזיה — אז ענית שאני חושב שהחנינה לארבעת אנשי השב"כ היתה מוטעית. אני בספק אם הנשיא היה נתן את החנינה. אילו ידע או שזה יגרור חנינות לעוד שיבעה אנשים, המעורבים כעבריינים בפרשה.

שם המישרד שונה לאחר-מכן. כאשר התעשייה הוקדמה למיסחר.

כדעתו של בן-גוריון. מדוע איני צריך להצטרף כיום? הבעתי את דעתי במאמר בדבר, והנה מה שבן-גוריון אמר על זה בוועידה העשירית של מפא"י, בפברואר 65: "...האם כזאת מתכוון החבר אשכול לומר, שהעם אינו רוצה בתיקון המעוות, אם אמנם עשתה ועדת השיכועה עיוות-דין?"

אינני מתיימר בכך שהעם ככיסוי אינני יודע מה רוצה ומה אינו רוצה העם. אני רק יודע, כך נדמה לי, מה רצוי לעם, ועל זה גלחמתי ואילחם כל חיי. לעם רצוי שבארצנו ישלטו האמת והצדק.

"החבר אשכול, שרוצה להכניס, וזאת זכותו, את החבר צדוק לממשלה — שהוא מישפטן מומחה — צריך להתחשב בעמדתו כעניין זה, ריעה ש' הביע במאמר בדבר ביום 6.12.64, אם כי אין אני מסכים לכל דבריו.

וכה כתב החבר צדוק: ...כמישפטן יש לי ביקורת קשה על מסקנתה ועל עבודתה של ועדת השיכועה, עם כל הכבוד שאני רוחש לכל חברה ובתוכם לשרה-מישפטנים, מר רחון... אני משער שחוות-דעתו של היועץ המישפטי, שהוא מישפטן מובהק, אינה יכולה שלא להיות ביקורתית לגבי הנוהל, וכתוצאה מכך לגבי המסקנות של ועדת השיכועה:

"היועץ המישפטי, כפי שניבא החבר צדוק, לא נקט עמדה, אם למנות ועדת חקירה מחודשת, מישפטית, למאורעות 1954. כי שאלה זו, אומר צדוק בצדק, היא שאלה ממלכתית, מדינית, להכריע הממשלה, ולגביה אין ליועץ המישפטי מעמד."

אני יודע — לא משער! — שחברי הנהלת בית בן-גוריון זכרו את מה

את ההרצאה ידעו שבניין, ועדת-השיכועה" (ועדה של שיכועה שרים, ש' בדקה את פרשת-לבון ושיחררה את הדרג הפוליטי מהאחריות) דעתי היתה

לת הבית ידעו את הנושא. ההומנה נראתה לי טבעית לגמרי. לא צפיתי איזו בעיה, או איזו התנגדות מצד מישהו. מי שהומינו אותי לשאת

מלאת 100 שנים להולדתו. היוזמה יצאה, כך הבנתי, מחיים ישראלי. הנושא שבחברתי להרצות עליו היה: "בן-גוריון ושילטון-החוק". חברי הנהד

סתם צירוף מקרים?

בכתורות. מישפחתו של דויד בן-גוריון, שהתיר איינה בהרחבה בעיתונות לרגל חגיגות ה-100 להולדתו. התנגדה קולנית לכך שצדוק ירצה ב' טקס חגיגי בבית בן-גוריון.

מדוע? לטענתם של בני-המשפחה. נגע צדוק בבן-גוריון.

מדוע יצא הקצף דווקא על צדוק, כשרבים וטובים היפנו עורף לבן-גוריון על רקע עמדתו כלפי "הפרשה" בשנות ה-60 הראשונות? אולי עמ' דתו בפרשת השב"כ כיוונה אליו מצבורי-איבה וחסיולי-השבונות היסטוריים! אולי היה זה סיפוח של הכעס שעורר במופיו על עצמו מצד נערי בן-גוריון?

אולי לא. אולי זהו סתם צירוף-פרשיות.

צדוק, על כל פנים, נסער. הוא חש צורך להסביר את עמדותיו אז והיום, להבהיר. במישרדו המ' רווח במרכז תל-אביב הוא בורר בקפידה את מי לותו. מבריק בניסוחיו, מדבר בקול רם. בקצב הכתבה, הוא מצוייד במיסמכים, במאמרים ובתמונות המחזקים את דבריו. ניכר שהכין היטב את שיעורי-הבית להוכחת טענתו. שיחסינו עם בן-גוריון היו טובים.

בתקופה אחרת זה לא היה אולי שווה את ההשקעה. כיום בן-גוריון חזר לאופנה. רבים מתהד' רים בשמו.

צדוק אינו מפריז בכך. הוא עושה זאת בטוב טעם. ובצורה משכנעת.

חיים צדוק אינו אוהב את המושג "חזר לכור תרות" נקודה.

בכל זאת, שמו של מי שזכור בעיקר כשר-מישפטים חזק, בעל עקרונות. הוזכר באחרונה ב' תדירות בשני הקשרים שונים: פרשת השב"כ ופסטיבל בן-גוריון. לרגל חגיגות ה-100 להולדתו. האם אלה הם באמת שני הקשרים שונים? האם אין קשר בין חלקו של צדוק בשני הנושאים שהקשר ביניהם נעלם?

במבט שיטחי נראה שאין. אך בדיקת האי-רועים. כרונולוגית, מעלה אפשרות שאולי בכל זאת קיים איזה קשר נסתר. תחילה נשמע קולו הרם, התרתי-משמע, של צדוק בפרשת השב"כ, על ספיחיה הרבים. צדוק הלך נגד הורם במימסד. הוא תבע את מיצוי חקירת הפרשה והפקת לקחים ממנה, מבלי לטשטש דבר.

טישטוש — זו המגמה הרווחת. אם כי לא המוצהרת, של צמרת מיפלגתו. מי ששוחה כנגד הורם — נוטל סיכון. פרשת השב"כ היא הוכחה מובהקת לתיזה זו: החל בשלושת מעורריה — ראובן חזק, פלג רדי ורמי מלכה — וכלה במוליטיקאים, כמו משה שחל, שתמכו בחקירתה וחישיפתה של הפרשה ושהת' נגד למדיניות. הצדק ייעשה, מבלי שייראת! גם בהק' לצדוק, בעלי-סמכות בתחום המישפטי, הודלף דינודברים חריף שהיה בינו לבין שמעון פרס. ההדלפה לא החמיאה במיוחד לצדוק, מקץ כמה שבעות הופיע שמו של צדוק שוב